

УДК 377.35:004.738.5:37.018.43

*Андрій Гуржій, доктор технічних наук, професор,
академік НАПН України,
головний науковий співробітник лабораторії електронних навчальних ресурсів,
Микола Пригодій, доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України,
заступник директора з наукової роботи,
Інститут професійної освіти НАПН України,
м. Київ, Україна*

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ПЛАТФОРМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Анотація. Досліджено методичні засади використання цифрових освітніх платформ у професійній підготовці кваліфікованих робітників. Визначено ключові принципи організації навчання, адаптації цифрового контенту та галузевої специфіки освітнього середовища. Акцентовано увагу на необхідності створення цифрових сценаріїв занять, розвитку цифрової компетентності педагогів і здобувачів освіти. Обґрунтовано важливість методичного супроводу та інтеграції цифрових рішень у сучасну систему професійної освіти України.

Ключові слова: цифрові технології, цифрові освітні платформи, здобувачі професійної освіти, цифровізація освіти, методичні засади.

Abstract. The methodological principles of using digital educational platforms in the professional training of skilled workers are investigated. The key principles of organizing training, adapting digital content and industry specifics of the educational environment are identified. Attention is focused on the need to create digital classroom scenarios, develop the digital competence of teachers and students. The importance of methodological support and integration of digital solutions into the modern system of vocational education in Ukraine is substantiated.

Keywords: digital technologies, digital educational platforms, vocational education students, digitalization of education, methodological principles.

У сучасних умовах цифрової трансформації освіти використання цифрових освітніх ресурсів стало не лише інструментом забезпечення безперервного навчання в умовах пандемії COVID-19 та війни, а й потужним фактором модернізації змісту, форм і методів професійної освіти [4].

Цифрові платформи як складова електронного навчального середовища відіграють ключову роль у забезпеченні доступу до навчального контенту, інтерактивної взаємодії між учасниками освітнього процесу, контролю знань та індивідуалізації освітніх траєкторій [6, с. 373-375]. До найпоширеніших цифрових платформ, які застосовуються в українській системі професійної освіти, належать Moodle, Google Workspace for Education, Zoom, а також галузеві системи управління навчанням (LMS), розроблені спеціально для закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Методичні засади впровадження цифрових платформ передбачають науково обґрунтовану систему принципів, форм, методів і засобів організації освітнього процесу із застосуванням ІКТ. До базових положень інтеграції цифрових технологій у професійну підготовку можна віднести:

- інтеграцію цифрових ресурсів у освітній процес;
- адаптацію навчального контенту до потреб здобувачів освіти;
- забезпечення педагогічної доцільності використання цифрових технологій;
- поєднання синхронного й асинхронного навчання;
- розвиток цифрової компетентності здобувачів освіти й педагогічних працівників.

Одним із пріоритетів методичного супроводу є розроблення цифрових сценаріїв занять у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, що відповідають сучасним педагогічним технологіям: змішаному навчанню, мікронавчанню, проєктній діяльності. Такі сценарії мають включати в себе інструкції для роботи з платформами, інтерактивні вправи, візуалізацію навчального матеріалу, інструменти для самоконтролю, а також зворотний зв'язок [3, с. 8-9]. У практиці професійної освіти доведено ефективність використання SMART-комплексів, які поєднують інфраструктуру платформи з дидактичними матеріалами і методикою їх застосування [2, с. 40-57].

Переваги цифрових платформ полягають у забезпеченні гнучкості, мобільності, візуалізації та автоматизації процесу навчання. Особливо ефективним є їх використання в змішаній формі освіти, коли частина навчання відбувається у навчальних майстернях або підприємствах-партнерах, а теоретичний супровід і контроль здійснюється через цифрові середовища [5, с. 71-72]. Такий підхід забезпечує зв'язок між навчанням і виробництвом, формує практичні компетентності на основі реальних виробничих ситуацій.

Разом із тим, упровадження цифрових платформ потребує подолання низки викликів [7, с. 218]:

- недостатній рівень цифрової грамотності педагогів;
- нерівномірний доступ до технічних ресурсів;
- обмежена мотивація здобувачів освіти;
- фрагментарність електронного контенту.

Вирішення цих проблем можливе шляхом підвищення кваліфікації педагогічних працівників, модернізації матеріально-технічної бази, розроблення інтегрованих цифрових рішень на основі державно-приватного партнерства.

Особливої уваги заслуговує проблема методичного забезпечення викладання спеціальних дисциплін на цифрових платформах. Важливо, щоб такі дисципліни не лише трансливали зміст, а й стимулювали до дослідження, застосування знань у моделюванні виробничих ситуацій, виконанні віртуальних лабораторних і практичних робіт [1, с. 219]. У цьому контексті доцільним є створення адаптивних цифрових курсів, які враховують рівень підготовки та індивідуальні особливості кожного здобувача професійної освіти [6, с. 373].

Методика використання цифрових платформ має також враховувати психолого-педагогічні аспекти: зниження когнітивного навантаження, підтримання мотивації, розвиток самостійності, формування навичок самоорганізації. Важливим є також елемент гейміфікації, що підвищує залученість і зацікавленість здобувачів професійної освіти [8, с. 1283]. Цифрові платформи повинні не замінювати традиційне навчання, а розширювати його

можливості, створювати середовище, сприятливе для розвитку критичного мислення та практичних навичок.

Отже, до методичних засад застосування цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників слід віднести:

1. Цілепокладання використання цифрової платформи здійснюється з урахуванням її доступності, функціонального потенціалу, інтеграції в ринок освітніх послуг, а також персоналізованих освітніх потреб і можливостей здобувачів професійної освіти.

2. Організація навчання з використанням цифрової платформи спирається на принципи інформатизації освіти, відкритості та доступності освітнього контенту, мультимедійності, стимулювання креативної активності здобувачів через цифрові засоби, міждисциплінарної інтеграції, забезпечення цифрової безпеки та захисту персональних даних, а також синхронізації фізичного і віртуального компонентів освітнього середовища.

3. Урахування галузевої специфіки професійної підготовки кваліфікованих робітників під час конструювання навчального контенту цифрової платформи, через врахування особливостей виробничої діяльності та когнітивних здібностей здобувачів освіти.

4. Галузева адаптація цифрових інструментів платформи передбачає наявність спеціалізованого програмного забезпечення для конкретних професій і видів діяльності.

5. Забезпечення ефективної комунікації між учасниками освітнього процесу за допомогою інструментів цифрової платформи ґрунтується на чіткому структуруванні навчального контенту, регламентованих каналах взаємодії, цілеспрямованому використанні інтерактивних засобів (чатів, форумів, відеозв'язку), забезпеченні технічної стабільності та доступності цифрового середовища.

6. Методична підтримка цифрової платформи реалізується через наявність системи дидактичних засобів, інструментарію для педагогічної взаємодії,

управлінських моделей цифрового середовища, організацію тренінгової підготовки педагогічних працівників, а також завдяки методичному супроводу у формі інструкцій і рекомендацій, налагодженому зворотному зв'язку з елементами рефлексії та формуванню цифрової культури учасників освітнього процесу.

Отже, методичні засади використання цифрових платформ у професійній підготовці кваліфікованих робітників мають комплексний характер і охоплюють як дидактичні, так і технологічні аспекти організації освітнього процесу. Їх реалізація потребує системної підготовки педагогічних кадрів, розроблення методичних матеріалів, впровадження сучасних ІТ-рішень, а також наукового супроводу інноваційних змін у професійній освіті України.

Список використаних джерел

1. Гуржій А. М., Пригодій М. А. Використання віртуальних лабораторій у системі професійної освіти. *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи*: матеріали XII міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 19–20 жовт. 2023 р.). Хмельницький: ХНУ, 2023. С. 219–220.
2. Методичні основи розроблення SMART-комплексів для підготовки кваліфікованих робітників аграрної, будівельної і машинобудівної галузей: *Інноваційна професійна освіта* 2022. Вип. 6(7). 107 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741827>.
3. Катерняк І. Посібник з підготовки та організації електронного навчання. Київ: ТОВ «Фарбований лист», 2016. 48 с.
4. Концепція цифрової трансформації освіти і науки: МОН запрошує до громадського обговорення. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/news/kontseptsiya-tsifrovoi-transformatsii-osviti-i-nauki-mon-zaproshue-do-gromadskogo-obgovorennya>
5. Кручек В. А. Оцінювання якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників в умовах змішаного навчання. *Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи*: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (9 травня 2024 р.). Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2024. С. 70–72.
6. Пригодій М. А. Цифрові освітні платформи для персоналізованого навчання. *Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України*: матеріали VII Міжнародної конференції (14 листопада 2024 р.). Київ: Видавництво Ліра-К, 2025. С. 373–376.

7. Слатвінський М. Цифрові освітні платформи: нові можливості у розвитку кадрового потенціалу організацій. *Економічний простір*. 2024. № 196. С. 217–224. <https://doi.org/10.30838/EP.196.217-224>
8. Dahalan F., Alias N., Shaharom M. S. N. Gamification and game based learning for vocational education and training: a systematic literature review. *Education and Information Technologies*. 2024. Vol. 29. P. 1279–1317. <https://doi.org/10.1007/s10639-022-11548-w>